

2BA BEDEN BEYİN AKIMI'NDAKİ POSTMODERNİST UNSURLAR**Meltem YILMAZ*****Öz**

Postmodern roman anlayışı, hem biçimi hem de yapısıyla yepyeni bir roman anlayışı ortaya koyar. Geleneksel roman anlayışından içeriği, tekniği ve amacı bakımından tamamıyla farklıdır. Geleneksel romanda hâkim olan tek bir konu, üslup, bakış açısı ve çıkarımın aksine postmodern roman çok yönlü, üsluplu, bakış açılı ve çıkarımlıdır.

Postmodern romanda yazar, romanı bir kurgu dünyası olarak kabul ettiği için, roman yazma eylemini adeta bir oyuna dönüştürür. Bu oyunda geleneksel romanın bütünlük, belirginlik ve somut gerçeklik anlayışının yerini, özellikle romanın olay kurgusu, kişileri, mekânı ve zamanında görülen parçalanmışlık ve belirsizlik alır.

Metinler arası ilişkileri, çoğulculuğu fantastik öğeleri ve tarihî gerçeklerle kurguyu iç içe veren postmodernist roman bunlarla kurmaca bir dünya yaratır. Türk edebiyatının son dönem yazarlarının çoğu da bu kurmaca roman anlayışından etkilenerek, dünya edebiyatındaki çağdaşları gibi postmodern tarzda eserler vermeye başlar.

Akademisyen bir sanatkar olan Ahmet Bican Ercilasun'un *2BA Beden Beyin Akımı* adlı romanı da postmodernist bir görüntü, bakış açısı ve kurgu tekniği ile yazılmıştır. *2BA Beden Beyin Akımı*, ilk sayfasından son sayfasına kadar kurgusu ile ön plana çıkan, okuyucunun kendini bir kurgu karmaşası içerisinde bulduğu olay örgülerine sahiptir. Roman boyunca takip edilebilir bir olay örgüsünden bahsedilemez. Çünkü bu eser, klasik romanlar gibi neden - sonuç ilişkisi üzerinde gelişmez. Dolayısıyla okuyucunun merakını canlı tutan en önemli unsur, romanın belirsiz ve yeniden üretilmeye açık olan kurgusudur. Romanda asıl anlatımdan kopmayarak yapılan farklı kurgular, zaman zaman okuyucuyu asıl metnin dışına, başka bir âlemin içerisine çeker. Kurgudaki olaylar net bir zaman ve mekân kavramı içerisinde gerçekleşmez. Romanın kurgusu, zamanı ve mekânındaki belirsizlik romanın sonuna da yansır. Roman, diğer postmodern romanlarda olduğu gibi alışılabilir son anlayışını yok ederek, okuyucuyu şaşırtan ucu açık bir sonla biter.

2BA Beden Beyin Akımı'nda Ercilasun, tarihte ve gerçek hayatta yaşamış kişiler ile yaşanmış olayları, uydurma kişiler ve uydurma olaylarla bir araya getirip, yeniden üreterek kurgular. Romanda kullanılan bir diğer yöntem ise metinlerarasılıktır. Ercilasun romanında, Türk kültürünün önemli anlatılarından olan mit, efsane, destan, masal vb.'ne sıklıkla başvurur. Bu anlatıların bazılarını, metinlerinin üzerinde oynama yapmadan, bazılarını yeniden kurgulayarak, bazılarını da o metinlere çağrışım ve göndermeler yaparak romanına yerleştirir.

Aslında Türkolog, fikir adamı ve sanat adamı olan Ahmet Bican Ercilasun'un *2BA Beyin Akımı* adlı bu romanı, onun aynı zamanda nitelikli bir romancı olduğunu da gösterir. Mesaj bakımından oldukça zengin olan *2BA Beden Beyin Akımı*'nin hemen her sayfasında Ercilasun, okuyucuya yeni

* Arş. Gör.; Ahi Evran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, yilmazmeltem5@gmail.com.

bilgiler vererek onları düşündürmeye ve araştırmaya sevk eder. Ercilasun'un hayatından bazı kesitleri içeren bu roman, aynı zamanda onun Türk dili, destanları, tarihi ve edebiyatı hakkındaki görüşlerini de içerir. Ercilasun'un Türkolog olması ve bu vasıf ile kaleme aldığı makalelerinin konularının romanında yer bulması hem olağan hem de postmodern romanın çok sesliliğini yansıtan bir durumdur.

Bu çalışma hem sözü edilen romanın postmodern romanla olan ilişkisini ortaya çıkarmak hem de eserin edebiyatımızdaki yeri ve önemine dikkat çekmek amacıyla kaleme alınmıştır. Bu amaçla Ahmet Bican Ercilasun, *2BA Beden Beyin Akımı* ve postmodern romanın Türk edebiyatındaki seyri hakkında kısaca bilgi verilmiş, akabinde adı geçen romandaki postmodernist unsurlar, olay örgüsü, zaman, mekân, şahıs kadrosu gibi başlıklar altında değerlendirilmiş, sonuç bölümünde ise eserin değerine değinilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ahmet Bican Ercilasun, postmodernizm, postmodern roman, *2BA Beden Beyin Akımı*.

THE POSTMODERNIST ELEMENTS IN *2BA BEDEN BEYİN AKIMI*

Abstract

The sense of postmodern novel reveals a new sense of the novel with both its format and structure. It completely differs from the sense of traditional novel in terms of its content, method and purpose. Contrary to the traditional novel which has a single topic, style, perspective and deduction, postmodern novel has multi topic, style, perspective and deduction.

The author of postmodern novel, accepts the novel as a fiction world and convert the act of writing novel merely to a play. In this play the fragmentation and uncertainty of event fiction, figures, place and time take the place of sense of completeness, clarity and concrete reality of traditional novel.

Postmodernist novel which gives intertextual relations, multipilism, fantastic elements, historical realities and fiction one within the other, creates a fictional world with these. Being affected by this fictional sense of novel, most of the recent authors of Turkish Literature starts to produce postmodern works like their contemporary colleagues in the world literature.

The *2BA Beden Beyin Akımı* novel of Ahmet Bican Ercilasun who is an academician artisan, has been written with a postmodernist image, perspective and fiction method. *2BA Beden Beyin Akımı*, has a plotline which become prominent with its fiction from the first to the last page and in which the reader finds him/herself in a fiction confusion. Throughout the novel there is not a plotline which can be followed. This is because of the fact that this kind of novel does not represent a cause effect relationship like the classical novels do. Hence, the most important element which keeps the readers' wonder alive is the uncertain and recoverable fiction. In the novel, different fictions which are improved without breaking out from the main expression, pulls the reader into a different universe from time to time. The events does not take place in a ceratin time and place concept. The uncertainty of the fiction, time and place of the novel reflects to the end of the novel too. Demolishing the routine final of the orther postmodern novels, the novel, ends up with a shocking and open- ended final.

Ercilasun, in *2BA Beden Beyin Akımı*, brings the the real events of the real people in history and invented people and events together and fictionalise

them. One of the other methods used in the novel is intertextuality. Ercilasun, in his novel, frequently use myth, legend, epic and fairy which are from the most important narratives of Turkish culture. He places these narratives in his novel sometimes by not garbling on the text, sometimes by reconstructing and sometimes by using association and referring.

2BA Beden Beyin Akımı novel of Ahmet Bican Ercilasun who is actually a Turcologist, intellectual and artist shows that he is a qualified novelist as well. Almost in every page of *2BA Beden Beyin Akımı* which is rich in terms of messages Ercilasun, motivates the reader to think and search by providing new information. The novel which includes some sections of Ercilasun's life, includes his opinions about Turkish language epics, history and literature. The fact that Ercilasun is a Turcologist and that the content of his articles appear in his novel is an unexceptional fact and it reflects the polyvocality of postmodern novel.

This article has been written out in order both to present the relation of the referred novel with postmodern novel and to attract attention to the place and importance of the work. For this purpose, in this work, information is provided about Ahmet Bican Ercilasun, *2BA Beden Beyin Akımı* and the progress of postmodern novel in Turkish Literature then the postmodernist elements in the referred novel has been evaluated under the titles of plotline, time, place, figure staff and at the conclusion part of the work, the value of the novel is addressed.

Keywords: Ahmet Bican Ercilasun, postmodernism, postmodern novel, *2BA Beden Beyin Akımı*.

Giriş

Her edebî eser, yazarının hayatını ve edebî kişiliğini doğrudan ya da dolaylı olarak yansıtır. “Üslûbu beyan, aynıyle insandır” tabiri bu konu için yerinde bir ifadedir. Dolayısıyla her edebi eserin, oluşmasına zemin hazırlayan yazarının hayat hikâyesinin bilinmesinde yarar vardır.

1943 yılında İzmir’de doğan Ahmet Bican Ercilasun, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü bitirdikten sonra, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi’nde Türk dili asistanı olarak göreve başlar. 1971’de doktorasını tamamlar, 1979’da “*Kutadgu Bilig’de Fiil*” adlı çalışmasıyla doçent olur. 1983’te Türk Dil Kurumu aslı üyeliğine seçilen Ahmet Bican Ercilasun, Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi’ne geçmesinin akabinde profesörlüğe geçiş sürecini de tamamlamış olur. 1993’te Türk Dil Kurumu’nun başkanı olan Ercilasun, 2000 yılına kadar başkanlık görevini sürdürür. 2010 yılında yaş haddinden emekli olan Hoca, emekli olduğu Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat

Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde lisansüstü dersleri ile kendilerinin sürdürmekte olduğu Perşembe seminerlerine devam eden akademisyen sanatkârlardandır.¹

Ahmet Bican Ercilasun aslında bir Türkologdur. Hocayı yakından tanıyan öğrencilerinden Ekrem Arıkoğlu (2007, s. 10), Hocanın Türkolog vasfının sadece dille sınırlı olmadığını, Türk tarihine ve destanlarına olan ilgisinin de en az dile olan ilgisi kadar derin olduğunu belirtir. Ercilasun kaleme aldığı hem ilmî eserlerinde hem de edebî eserlerinde sadece Türk diline verdiği değeri yansıtmamış; Türk dilinin yanı sıra, Türk tarihine ve Türk destanına, yani disiplinler arası ilişkiye verdiği değeri de yansıtmıştır. Ercilasun'un disiplinlerarası ilişkiye verdiği bu değeri yansıtan eserlerinden biri de çalışmamıza da konu olan *2BA Beden Beyin Akımı* adlı romanıdır.

2006 yılında Akçağ Yayınları tarafından çıkarılan *2BA Beden Beyin Akımı* adlı roman, kamuoyunun ve edebiyat camiasının yeterince dikkatini çekmemiştir. Mesaj bakımından oldukça zengin olan bu eserin hemen her sayfasında Ercilasun, okuyucuya yeni bilgiler vererek onları düşündürmeye ve araştırmaya sevk eder. Birikimini cömertçe okurlarına sunmaya çalışan akademisyen sanatkârın bu eseri, bilgi açısından oldukça zengindir.

Yazarın hayatından bazı kesitleri içeren *2BA Beden Beyin Akımı* adlı romanda, dil, destan, tarih ve edebiyata dair pek çok görüşler de bulunur. Ercilasun'un fikir dünyasını ve bu dünyayı oluşturan kişileri, yakın tarihimiz ile günümüz gerçeklerini yansıtan bu “fantastik ve postmodern romanda kahramanın beden beyin akımı denilen ruhu, tarihin muhtelif devirlerinde dolaşır ve muhtelif olaylara şahit olur.” (Ercilasun 9.11.2013: <http://www.youtube.com/watch?v=biE5HbYdh1s>) [ET: 29.12.2014]

Ercilasun, *2BA Beden Beyin Akımı*'ni postmodernist bir görüntü, bakış açısı ve kurgu tekniği ile okuyucuya sunar. Romanın olay örgüsü, mekânı, şahıs kadrosu ile dil ve üslubu, muhtevadaki postmodern izlerden (metinlerarasılık, üstkurmaca, belirsizlik vs.) yararlanılarak değerlendirildiğinde romandaki postmodernist görüntü ve kurgu tekniği daha net anlaşılacaktır.

¹Ahmet Bican Ercilasun, bundan 1280 yıl önce Bilge Kağan ve Tonyukuk'un kendi hayat tecrübelerini Türk milletine miras bırakmak amacıyla o zamanın imkânları dâhilinde taşlara yazarak ölümsüzleştirdiğini belirtir. Bu durumdan çok etkilenen Ercilasun da kendi hayat hikâyesini aile içi bir gelenek oluşturabilme amacıyla, zamanın imkânı olan teknolojiyi kullanarak videoya alır. 2:23:15 saniye süren bu video, Ercilasun tarafından kendisinin 70. doğum gününde (8 Şubat 2013 tarihinde) çekilerek, 9 Kasım 2013'te “<http://www.youtube.com/watch?v=biE5HbYdh1s>” adresinde yayınlanır. [ET:29.12.2014]

Postmodern Roman Anlayışı

Postmodernizm, modernizm ile onun savunduğu akılcılığa, evrenselliğe ve hümanist düşüncelere karşı bir tavır olarak ortaya çıkar. Postmodernizm, temelde geleneğe ve dine olduğu kadar başka kültürlerle de yaslanılabileceğini savunan, bireysel ve genelleyici sosyal kurtuluş reçetelerini reddederek, ferдин menfaatine olan her şeyden yararlanılması esasına dayanan bir anlayıştır (Ecevit, 2004, s. 79; Çetin, 2005, s. 90).

Terry Eagleton (2001, s. 236)'da postmodernliği “Aydınlatma'dan bu yana modern düşüncenin karakterini belirlemiş olan hakikat, akıl, bilim, ilerleme ve evrensel kurtuluş gibi büyük anlatılar anlamında modernliğin sonu anlamına gelir” şeklinde tanımlar.

20. yüzyılda pek çok alanda yaşanan değişim edebiyat alanında, bilhassa da roman türünde kendini göstermiş, klasik / geleneksel tarzda yazılan romanların yerini postmodern tarzda yazılan romanlar almıştır. Klasik roman anlayışını sarsan bu akım, dünya edebiyatını olduğu kadar Türk edebiyatını, özellikle de Türk roman kavramı ve anlayışını bütünlük, gerçeklik, zıtlık, çeşitlilik, düzen, kurgu, mantıksal ilişki ve süreklilik gibi muhtelif açılardan derinden etkiler.

Postmodern yazın alanında eserler veren, İtalo Calvino (1995, s. 35)'te edebiyatın kendisine sınırsız hedefler koyduğu müddetçe yaşayabileceğini, şair ve yazarların ise hiç kimsenin hayal etme cesaretini gösteremeyeceği girişimler tasarlamaktan vazgeçmediği sürece edebiyatın bir işlevi olmaya devam edeceğini savunur. Postmodern roman anlayışı, Calvino'nun belirtilen düşünceleriyle örtüşen bir roman anlayışıdır. Çünkü bu roman anlayışında yazar, belirli kural ve sınırlara karşıdır. Eserlerine de somut dünyayı olduğu gibi yansıtmak yerine, soyut dünya ile harmanlayarak aktarır. Yazar, edebiyatı bir oyun olarak görür. Bu oyunda geleneksel romanın bütünlük, belirginlik ve somut gerçeklik anlayışının yerini, özellikle romanın olay kurgusu, kişileri, mekânı ve zamanında görülen parçalanmışlık ve belirsizlik alır.

Postmodern romanda okur ise, romanda anlatılanların gerçekliğini sorgulamadan, yazarın kurguladığı oyuna dâhil olur. Yazarın, romanında dolaylı olarak verdiği mesajlara problem çözme yeteneği ile erişmeye çalışır. Kendini romandaki kahramanlarla özdeşleştirmeden ve romanda yazarın varlığını aramadan romana dâhil olur (Karadeniz, 2014, s. 6-14).

Metinler arası ilişkileri, çoğulculuğu fantastik öğeleri ve tarihî gerçeklerle kurguyu iç içe veren postmodern roman, bunlarla kurmaca bir dünya yaratır ve bu kurmaca dünya ile okuyucusunun zihninde özgürce dolaşır.

2BA Beden Beyin Akımı

Ahmet Bican Ercilasun, *2BA Beden Beyin Akımı* adlı romanında kullandığı kurgu tekniği, bakış açısı ve dili ile Türk edebiyatında postmodern tarzda eser veren yazarlardan biridir. Ercilasun'un bu romanında öne çıkan başlıca postmodernist unsurlar ise şunlardır:

Kaybolmuş Olay Örgüsü

Modern metnin olay örgüsü kusursuz bir kurgu ve kompozisyon içerisinde, belirli kurallar ve belirli mantık silsilesi içerisinde ilerlerken, postmodern metnin olay örgüsü, düzensizlik, süreksizlik, kural ve mantık dışılığa dayalı bir anlatma içerisinde ilerler. Artık bu yeni roman anlayışının ana konusu öykü değil, öykünün nasıl biçimlendiği / kurgulandığıdır.

2BA Beden Beyin Akımı, ilk sayfasından son sayfasına kadar kurgusu ile ön plana çıkan, okuyucunun kendini bir kurgu karmaşası içerisinde bulduğu bir olay örgüsüne sahiptir. Roman boyunca takip edilebilir bir olay örgüsünden bahsedilemez. Çünkü bu eser, klasik romanlar gibi neden - sonuç ilişkisi üzerinde gelişmez. Dolayısıyla okuyucunun merakını canlı tutan en önemli unsur, romanın belirsiz ve yeniden üretilmeye açık olan kurgusudur. Romanda asıl anlatımdan kopmayarak verilen farklı kurgular, zaman zaman okuyucuyu asıl metnin dışına, başka bir âlemin içerisine çeker.

Roman, bir üniversitede akademisyen olarak görev yapan, işi ve ilgileri doğrultusunda dil, tarih, edebiyat gibi bazı konular üzerinde derin bir araştırma yapan Buğra'nın, trafik kazası yapmasının ardından koma hâlinde hastanede geçirdiği birkaç günü anlatır. Buğra, hastanede koma hâlindeyken 2BA adını verdiği ruhunu keşfeder. Bu ruh Buğra'ya Erboğa adını verir ve zamanda ve mekânda yolculuklar yaparak Erboğa'ya merak ettiği konular hakkında haber getirir. Bazen komadan çıkan Erboğa, 2BA'nın kendisine koma halindeyken getirdiği bilgi ve haberleri kendisini bekleyen eşi ve çocukları ile paylaşarak, mükâleme eder. Nihayetinde hastaneden taburcu olan Erboğa, koma halindeyken keşfettiği 2BA'sı ile konuşmaya, onunla yolculuk yapmaya devam eder ve roman okuyucusunu şaşırtan ilginç bir son ile biter.

2BA, bitmek bilmeyen bir öğrenme isteğine, meraka ve enerjiye sahiptir. Bu nedenle o, Erboğa'nın kaza yapmadan önce zihninde dolaşan düşüncelere, meraklara ve sorulara cevap

aramayı amaç edinir. Kendine kurmaca bir dünya kurar ve bu dünyada arayışa, yolculuklara çıkar. O arayışını istediği zaman, istediği yer ve ana gelgitler yaparak gerçekleştirir. Metin boyunca devam edecek olan bu arayış serüveninin ilk durağı Âdem ile Havva zamanı, 170.000 yıl öncesinin Nil kıyılarıdır. Roman Nil Nehri'nin taşması ve ilk insanların konuştuğu kelimeler ile başlar. Erboğa'nın, roman kahramanlarından genetik bilimci Sforza'nın laboratuvarına girmesi ve burada 2BA'sını keşfetmesi ile devam eder. Bu keşiften sonra ruh (2BA), bedenine (Erboğa'ya) merak ettiği her konu hakkında zaman ve mekân mevhumunu yok ederek, tarihin derinliklerine dalarak ya da gelecek hakkında yorumlarda bulunarak haber getirir, bilgi verir. 2BA'nın Erboğa'ya haber getirdiği belli başlı konular: Yeryüzünün ilk kelimeleri, kelimelerin gelişimi, dilin kökeni, dilin kökeni ile insanlığın kökeni arasında bir bağ bulunup bulunmadığı, Türk destanları, efsaneleri, mitleri, tarihteki bazı önemli olaylar, Cem Sultan'ın soyu, Erboğa'nın Kıbrıs'taki akrabaları, İzmir'deki gençlik yılları, günümüz ve yakın gelecekte Türkiye'yi bekleyen olaylar gibi konulardır.

Roman 2BA'nın kurmacası olan bir dünyada oluşur. Ruhun kurmacası olan bu dünyada roman karakterlerinin ismi de kurgulanmış, Buğra'nın adı 2BA'sı tarafından Erboğa olarak değiştirilmiştir. Artık bu dünyayı yöneten Erboğa değil, onun fırtınalı ruhu 2BA'dır. Fakat Erboğa, ruhunun kurguladığı dünyayı gerçek zannetmekte, hatta bu dünyada yaşadığını düşünmektedir.

Romanın kurgusundaki gerçek - kurmaca çatışması, postmodernizmin ana öğelerinden üstkurmacanın dokusu ile yakından ilgilidir. Üstkurmaca tekniğinin kullanıldığı romanlarda gerçek yaşam ile rüya hali, birbirinden farklı zaman katmanları ile mekânlar iç içe işlenerek, hikâye içinde hikâye, kurmaca içinde kurmaca kurgulanır (Karadeniz, 2014, s. 10, 30).

Üstkurmacanın, kurmaca içinde kurmaca anlatma özelliği, *2BA Beden Beyin Akımı*'nın birçok bölümünde yer alır ve yeni olaylar dizisiyle tekrarlanmış olur. Çünkü anlatıda bir dış dünya vardır, bu dış dünyada Erboğa (Buğra) bir kaza sonucu komadadır. Romanda yaşanan diğer tüm olay halkaları, belirtilen bu dış anlatının içinde gerçekleşir.

Erboğa (Buğra)'nın bir kaza sonucu hastaneye yatması ve burada kaldığı süre, romanın en dış tabakasındaki vaka halkasını oluşturur. Bu halka en dıştaki kurmacayı ifade eder, ancak Erboğa (Buğra)'nın bilincini kaybettiği süre içerisinde, Cem Sultan ve Caterina ile görüşmesi ikinci bir kurmaca dünyasının kapılarını aralar. Daha sonraki süreçte hastaneye babasını ziyarete gelen Bayındır'ın, komadaki babasından Caterina ismini duyması ve eve gidip İslam

Ansiklopedisi'nden bu ismi araştırarak Cem Sultan ile Caterina'nın ilişkisini okuması ve bu ilişkinin anlatı içerisinde yeniden yaşanıyor mu gibi canlandırılması / anlatılması ise, kurmacanın en içteki vaka tabakasını oluşturur. Burada görüldüğü gibi üç olay tabakası / halkası iç içe geçmiştir. Bu durum da üst kurmacanın en önemli özelliklerinden biri olan "kurmaca içinde kurmaca olması"nı tanımlar. Kurmaca içinde kurmaca özelliği romanın içine serpiştirilmiş hikâyelerin iç içe anlatılması ile yapılır ve bu sayede anlatıda çok katmanlı bir yapı oluşturulur.

Ayrıca yazarın, gerçek ile kurmacayı iç içe verdiği görülür. Hayal dünyasında düşündüğü Cavalli Sforza adlı kişinin doğum gününü düşünerek gerçek dünyada acaba bizim televizyonlarda da onunla ilgili haber verilir vermediğini düşünür:

"Cavalli Sforza projenin önemli isimlerinden biri. Dün de 84. doğum gününü kutlayacaklardı. Acaba bizim televizyonlarda onunla ilgili bir haber verildi mi?" (s. 25)

Yazının gerçek olması, üstkurmacanın temel özelliklerinden biridir. Bu özellikte yazarın, daha önceki yazdıklarının veya hayal ettiği şeylerin gerçekleşmesi esası vardır:

Kazadan önce günlerce, belki de aylarca 2BA diye düşündün. Aylarca deftere bile yazdın düşüncelerini. Hatta hayallerini. Sonra da onları gerçek sandın. Ben hayal edersem gerçektir, dedin. Hayalin gerçeklikten ne farkı var ki, dedin. İşte şimdi seninle eğleniyorlar oğlum. Hayallerin seninle eğleniyor. Hayallerin biz geleceğiz, diyorlar sana. ... İnsan düşüncelerinde de zihninde de macera yaşar diyordun. (s. 13)

"Taslakla gerçeğin aynı olduğunu ise hiç kimse bilmiyordu." (s. 67)

"Romanını bitirmek için benim Kıbrıs'a gitmem gerekiyor" (s. 67). Bu örnekte, üstkurmacanın "romanın, okuyan / yazan bir insanı anlatan kurmaca olması" özelliği de uygulanmış olur.

İsmet Emre (2006, s. 168), postmodern anlatıların olay örgüsündeki farklılık, karmaşa ve irrasyonel tutumun, bu metinlerdeki "bir tek olay örgüsü anlayışı, bir tek roman üslubu ve bir tek anlatım biçiminin" olmamasından kaynaklandığını belirtir. İsmet Emre'nin belirttiği bu roman anlayışını Ercilasun da romanında uygulamış, uygularken de roman kahramanı Erboğa'nın gördüğü hayallerden istifade etmiştir. Zira Erboğa'nın hayallerine paralel olarak romanın konusundaki çeşitlilik artmış, romanın kurgusu mantık dışı ve karmaşık bir hâl almıştır:

Sultanın vücudu titremeye başladı. Ayaklarını çözüp uzattı. Yanaklarında yangın var gibiydi. Bu hali hoşuna gitmedi. Ya Caterina'dan uzaklaşarak bu halden kurtulacaktı yahut da büsbütün ateşin içine atacaktı kendini. Fakat hareketlerine hâkim değildi. Sanki kendisini Caterina idare ediyordu. Birden dudaklarını bir yangının içinde buldu. Cateri'nanın dudakları kor gibi yanıyordu ve yakıyordu. Bir de dizlerinde sıcaklık vardı. Omuzlarını tutup sıkıdığı zaman Caterina'nın avuçları içinde eridiğini zannetti. Aslında iki beden birbiri içinde eriyip gitmişti. Kuşlar ve yapraklar şarkı söylüyordu. Havada bir soluk vardı ve yoğunlaşp kaskatı kesilmişti. Meritt Ruhlen Aaw-aa'nın dudaklarındaki damlaları emiyordu. Erboğa berrak suda balıklarla oynaşuyordu. Tutmak istedi balığı. Suyun dibine çekildi. Tuzlu ve dipsiz karanlığa gömüldü. Tuzlar omuzunu ve çenesini yaktı. Gözlerini açmak istedi, açamadı. Karanlık, yalnız karanlık vardı. Sonra bir aklık geldi üzerine. Karanlık içinde bir aklık kanat açmış gibiydi. Derin suda bir ak kuğu uçuyordu. Gagasına kum doldurmuştu sanki mavi göğe yol arıyordu. Belki de Tanrı'ya ulaşmak istiyordu....(s. 39 - 40)

Postmodern romanda metnin kurgusunu oluşturan başlıca unsurlardan biri de metinlerarasılıktır. Metinlerarasılığa göre, edebî olsun olmasın her metin dışa dönük olduğu için edebî metinlerin dokusuna hem edebiyat alanından hem de başka alanlardan metin parçaları katılabilir. Ayrıca bir edebî metnin içerisine, başka bir edebî metne değişik şekillerde gönderme ya da çağrışım yapabilen iç içe geçmiş farklı metinler yerleştirilebilir (Aytaç, 2003, s. 354; Çetin, 2005, s. 97). Yazar bu metinlerden fikirlerini desteklemek amacıyla değil, çoğulculuk içerisinde gerçekleştirmek istenen oyunu kurmak için istifade eder.

Roman boyunca dinî ve tarihî pek çok bilginin verilmesi ve bu bilgilerin birtakım kaynaklara ve kişilere işaret ettiği / atıfta bulunduğu düşünülürse romanda hem metinlerarasılığı hem de alıntılar yapıldığı ve bilgi verildiği için montajı görmek mümkündür:

“Allah'ın bütün kulları eşittir.” (s. 21)

Hüseyin Nihal Atsız'ın “Ruh Adam” adlı eserinden bilgi verilmesi bir metinlerarasılık örneğidir:

“Anne sen Ruh Adam'ı okuyalı epeyi oldu herhâlde. Ben yeni bitirdim. Oradaki Uygur hikâyesinde şeytanlar için yek kelimesi kullanılıyor.” (s. 25)

Süleyman Çelebi'nin, peygamber efendimiz için söylediği Mevlit'ten yapılan alıntılar bir metinlerarasılık örneği olarak değerlendirilebilir:

“-Allah adın zikr edelüm evvelâ / Vâcib oldur cümle işde her kula / Allah adı olsa her işin önü / Hergiz ebter olmaya anın sonu” (s. 37)

TBMM önünde yapılan direnişe atıfta bulunulması da montaj örneği olarak değerlendirilebilir:

“-Peki Aslan, Allah aşkına sen söyle. Büyük Millet Meclisinin önüne yığılıp direnişte de mi bulunmadık? Ülkede bir iç çatışma olmadı mı? “(s. 204)

2BA Beden Beyin Akımı'nda, yazarın romanında Yaratılış miti ile birçok edebî metne yaptığı atıfların bulunduğu bölümler de metinlerarasılığın örneklerindedir:

Sayıştay gibi her şeyi bir bir sayıp sonra çoğaltmış mıydı? Gagasında demir de, kömür de, bakır da vardı. En çok da toprak vardı. Tuz da var mıydı acaba? Elbette olmalıydı. Yoksa insanların tansiyonu nasıl çıkacaktı? Gök Tanrı ona sadece ‘dal, toprak al, tükür’ dedi; ‘demir al, kömür al, tuz al’ demedi ki! Hele ‘ağzında sakla’ hiç demedi. Yek olmalı. Sonsuz denize dalan yek olmalı. Belki de yek gaganın içindeki toprağa saklandı. Beni de tırın altına çeken o değil miydi? Çizgi gözleri ve dümdüz gözaltları. Benim ak kuğum öyle olamaz. Onun bembeyaz tüyleri var ve pembe gagası. İşte geliyor. Hem de kanatlarını aç aça; su dibinde uça uça tuzlu sudan geçe geçe. (Ercilasun, 2006, s. 53)²

Mağaradan çıkan insan. O tek idi ve bütün insanlar ondan çıktı.

Fakat tek bir insandan üreme nasıl olabilir ki kocacığım?

-Bence olmalı; başlangıçta olmalı. Başlangıç bir oyuktaydı. Oyuk insan biçimindeydi. Seller onu bir çamur içinde oyuğa yuvarladı. Çamur, oyuk içinde biçimlendi ve insan oldu.

-Galiba bu bir efsane. (Ercilasun, 2006, s. 58)³.

“Alp Er Tonga öldi mü,

Esiz ajun kaldı mu,

Ödlek öçin aldı mu,

Emdi yürek yırtılır ” (s. 116)

“Ete kemiğe büründüm

Yunus diye göründüm.” (s. 200)

“Aşk imiş her ne var âlemde.” (s. 202)

Ayrıca romanda, Zümrüd’ü Anka kuşundan bahsedilmesi (s. 143), Cem Sultan’ın tahttan uzaklaştırılmak için sürgün edilişi (s. 19) gibi örnekler de metinlerarasılık bağlamında

² İktibas edilen bölümler, Altay Yaratılış Miti’ne gönderme yaptığı için metinlerarasılık bağlamında değerlendirilebilir. Altay Yaratılış Miti’nin tam metni için bk. Seyidoğlu 1995, s. 29 - 32.

³ Romanda yer alan bu satırlar, aslında Mısırlı tarihçi Devadari’nin Türklerin ilk atalarının yaratılışı ile ilgili olarak kaydettiği efsaneden hareketle yazılmış satırlardır. Devadari’nin naklettiği metin için bk. Sakaoğlu, Duymaz 2003, s. 176.

değerlendirilebilir.

Ercilasun'un *2BA Beden Beyin Akımı*'nda postmodernizmin yazara sağladığı geniş imkânlardan yararlanarak, eserini geliştirmek adına kendisinin dil, destan, tarih ve edebiyat hakkındaki makalelerinden de kesitler sunar. Böylelikle eserine bilim adamlığı kimliğinden de yansımalarla bulunur. Bu duruma örnek teşkil etmesi açısından Ercilasun'un 2005 yılında Girne Amerikan Üniversitesi'nde sunduğu "*Büyük Aile Teorileri İçinde Türkçenin Yeri* (2007, s. 63-70)" adlı bildirisi ile romanda verilen satırları mukayese ederek aktarmak istiyoruz.

Ercilasun, belirtilen bildiriye Hint - Avrupa, Sami ve Altay dilleri arasındaki münasebetleri ortaya koymak amacıyla yazar. Bildiride Ercilasun hem Nosratikçiler'in hem de Avrasyatikçiler'in bugüne kadar yaptığı karşılaştırmaların kelimeler üzerinden yapıldığını, dolayısıyla bunların eserlerinin büyük bir kısmının da kelime mukayeselerine dayalı eserler olduğunu anlatarak, Greenberg'in çalışmasını bu eserlerden biri olarak örnek gösterir (Ercilasun, 2007, s. 64). Bildirinin devamında ise, artikel (yardımcı öge) bulunan Hint - Avrupa ve Sami dillerinde, ilk kelime sırasını artikelin belirlediğinden ve bu dillerdeki ilk kelime sırasının fiil+artikel+tamlayan (ör. drink the water) şeklinde sıralandığından bahseder. Artikel bulunmayan Türkçe ve diğer Altay dillerinde ise, ilk kelime sırasının tamlayıcı+fiil (ör. su iç) şeklinde sıralandığını ifade eder (Ercilasun, 2007, s. 65 - 68).

Belirtilen bildirinin romandaki izdüşümü ise şöyledir: Roman kahramanlarından dilbilimci Ruhlen, Gladson, Greenberg, genetik bilimci Cavalli Sforza ve Erboğa araştırma yapmak için Habeşistan'da buluşurlar. Ruhlen, Gladson ve Erboğa yeryüzünün ilk kelimelerini tespit edebilmek için Nil nehri kenarında bulunan kabileler ve dilleri üzerine bir inceleme yapar. Fakat Erboğa, Ruhlen ile Gladson'un sadece kelimelerden hareketle yeryüzünün ilk kelimelerini bulmaya çalışmalarına karşı çıkarak, yeni görüşler ileri sürer:

1. Kelimelere takılıp kalınmamalı, kelimeler arasındaki ilişkilerden ve söz diziminden yola çıkılarak ilk dile doğru bir projeksiyon yapılmalıdır.

2. Artikel bir yardımcı ögedir ve "*I saw the lion*" örneğinde olduğu gibi birçok dilde yardımcı ögeler ana ögeler arasında yer alır.

3. Artikellerin oluşturduğu temel kelime sırası, başka yapı özelliklerine de yol açar.

4. Artikel olmayan dillerde, örneğin Türkçe'de kelime kökü sabit kalır ve ekler sona gelir. Bu yüzden de biz "*Aslan gördüm*" yerine "*Aslan-ı gördüm*" deriz (Ercilasun, 2006: 108 -

109).

Yazarın romanında kullandığı tek makalesi bu olmayıp Türk tarihi ve destanları hakkındaki görüşlerini içeren çalışmalarının da roman boyunca kullanıldığı görülür.⁴

Postmodern romanda tarih, siyaset, felsefe, sosyoloji, psikoloji, tasavvuf gibi birçok farklı birim iç içe yer alabilir. Bunlar arasında özellikle tarih, postmodern yazarlar tarafından bir edebî metin gibi irdelenip, yeniden üretilebilir (Çetin, 2005, s. 95). *2BA Beden Beyin Akımı*'nda da tasavvuf, tarih ve siyasetle⁵ ilgili unsurların iç içe yer aldığı görülür. Romanın kurgusunda yer alan tasavvuf, Ercilasun'un dilci kimliği ile harmanlanarak işlenir:

-Somut varlıkları diyorsun değil mi? Hepimiz, hepsi... En büyük gücün hayalinin ürünleriyiz. O hayal etti, biz olduk. O kimdir mi diyorsun? İstersen Allah de, istersen Tanrı. Bog, God, Kuday da diyebilirsin. İstersen ilk enerji olduğunu düşün. Lem yezel ve lâ yemût. Lem yelid ve lem yüled. Küfvü yok evrende. Eşi yok; fakat çok, çok uzak bir benzeri var. O da sen ve ben. Biz, insanoğlu. O her şeyi görür; biz sadece onun görmek istediklerini görürüz. O her şeyi iştir; biz sadece onun duyurmak istediklerini. O her şeyi düşünür; biz sadece onun düşündürmek istediklerini. O her şeyi bilir; biz sadece onun bildirmek istediklerini. O bâsir, sâmi, hâkim ve âlim. Eski filozoflara hakîm dedilerse de aldırma; onlar sadece hâkimdir; düşünürler ve yargıya varırlar. Her şeyi düşünen ve her şeyi kesin olarak bilen yalnız Allah'tır. (s. 59)

Romanda tarihte ve gerçek hayatta yaşamış kişiler ile yaşanmış olaylar, uydurma kişiler ve uydurma olaylarla bir araya getirilip yeniden üretilerek kurgulanır. Yazar, romanda gerçek hayatta yaşamış olan genetik bilimci Sforza ile tarihte yaşamış bir şahsiyet olan Cem Sultan ve Cem Sultan'ın Caterina ile olan ilişkisine değinir. Fakat romanda tarih yeniden kurgulanır ve kendi geçmişini araştıran bir gen bilimci olan Sforza'nın soyu, II. Bayezit ile yaşadığı taht kavgası sonucu Roma'ya giden Cem Sultan'ın burada yaşadığı ilişkilere dayandırılarak kurgulanır (s. 42, 102 - 103, 182 - 183 ve 199). Postmodern romanda "hikâye etmenin yerini anlatmanın alması" klasik roman akışı yerine sürekli dağılıp toparlanan, başı ve sonunun net belirlenemediği bir kurgunun oluşmasına (Emre, 2006, s. 168) vesile olur. Dolayısıyla tıpkı romanın başı gibi sonu da okuyucunun zihninde genellikle açık bırakılır.

2BA Beden Beyin Akımı adlı roman da, tıpkı diğer postmodern romanlarda olduğu gibi alışlagelmiş son anlayışını yok ederek, okuyucuyu şaşırtan ucu açık bir sonla biter. Okuyucu romanın başında, geçirdiği bir trafik kazası sonucu hastaneye alınan ve burada koma hâlinde

⁴Bu bağlamda romanın 34. sayfasında dile getirilen görüşlerin makale formatı için bk. Ercilasun, 2007, s. 77, 117 - 123. sayfaları arasındaki düşüncelerin paraleli için bk. Ercilasun 2007, s. 448 - 449, 138 - 139. sayfaları arasındaki düşünceler için de bk. Ercilasun 2007, s.44.

⁵*2BA Beden Beyin Akımı*'nda yer alan siyaset unsurları için bk. Ercilasun 2006, s. 87, 127.

bekletilen bir Erboğa karakteriyle karşılaşır. Yazar, okuyucuya Erboğa'nın koma hâlindeyken 2BA adlı ruhunu keşfettiğini ve onunla konuşmaya başladığını anlatır. Romanın ilerleyen sayfalarında okuyucu, Erboğa'nın ara sıra koma hâlinde çıkararak bilincinin yerine geldiğini, hatta koma hâlindeyken keşfettiği ruhu ile hastaneden taburcu edildiğinde bile konuştuğunu, yolculuk yapmaya devam ettiğini okur. Fakat o romanın sonunda, aslında durumun böyle olmadığını, okuduklarının aksine Erboğa'nın hiç komadan çıkmadığını, roman boyunca yaşanan tüm olayların Erboğa'nın iki gün boyunca koma hâlinde gördüğü hayallerden ibaret olduğunu, roman boyunca Erboğa Caner olarak geçen karakterin isminin de Buğra olduğunu öğrenir. Bu isim değişikliğinin sadece kendisi için geçerli değil, ailesi için de geçerli olduğu romanın sonunda ortaya çıkan diğer bir durumdur. Buğra'nın eşinin adı Bengisu değil Bengi, büyük oğlunun adı Bayındır değil Avşar, küçük oğlunun adı da Kılıçaslan değil Aslan'dır.

Romanın sonunda, ana karakterin komadan çıkararak gözlerini açtığını okuyan okuyucu için bu durum beklenmeyen bir durum ve son olur. Roman Erboğa'nın komadayken keşfettiği 2BA'sıyla vedalaştırılarak belirsiz bir şekilde bitirilmiş, okuyucunun, anlatıcının ve yazarın zihninde sonsuz üretilirliğe bırakılmıştır.

Kaybolmuş Zaman Kurgusu

Postmodern romanda, saat ve dakikalarla ölçülebilen takvimsel ve kronolojik zamanın yerini, kronolojisi altüst edilmiş, parçalanmış, dağınık, belirsiz, üstü kapalı, süreksiz ve öznelştirilmiş bir zaman alır (Emre, 1992, s. 287, 317, 318). Postmodern metnin yazarı tarafından romanın karakterleri, "... düşlerin işgal ettiği mekânın uyanık geçen saatleri kadar gerçek olduğu kültürler ve yüzyıllar arasında serbestçe" (Emre, 2006, s. 174) gezdirilir. Böylece yazar romandaki zaman kavramını önemsizleştirir.

Romanın aktüel (gerçek) zamanı, 2 gündür. Bu iki gün, Erboğa'nın geçirdiği trafik kazası sonucunda komaya alınması ile başlar, koma hâlinde gözlerini açması ile sona erer. Fakat okuyucu bu durumu romanın sonunda öğrenir:

"Buğra, anlaşılan sen iki günde çok şey yaşamışsın. Herhâlde komadayken birtakım hayaller gördün. Belki de halüsinasyon."(s. 204)

Erboğa'nın iki günlük koma hâli, aynı zamanda kurgudaki bütün olayların gerçekleştiği süredir. Romandaki tüm olaylar bu nesnel zaman içerisinde, geleneksel ve modern romanların aksine kronolojik ve mantıklı bir silsile takip etmeden gelişir. Romandaki kronoloji ekseriyetle Erboğa'nın ruhu 2BA'nın, Erboğa'ya ilgilendiği, merak ettiği ve öğrenmek istediği konular

hakkında zaman içerisinde geriye dönüş ve ileri gidişler yaparak haber getirmesiyle bozulur. Dolayısıyla yazar, kurgu gereği hem metnin kronolojik akışını bozar hem de romandaki bazı olayları okuyucusuna sonradan aktarma zamanı ile aktarır:

Biliyor musun Erboğa, dedi 2BA; Deli Durmuş evini tam da senin oturduğun yere yapmıştı. Emine'yle her gece birlikte yattığı sedir, işte senin oturduğun sandalyenin bulunduğu yerdeydi.

Erboğa irkildi ve sandalyeden kalkmak istedi.

-Otur Erboğa, dedi 2BA; kalkmana gerek yok. Bütün macera burada başladı. Durmuş beş çocuğunu büyüttükten sonra Ermenek'e geri dönmek istedi. Kuzeydeki harnıplığa gitti. Ağaçlardan kendisine küçük bir kayık yaptı. Denize açıldı. İki gün sonra kayığı devrildi ve boğuldu. Yuttuğu suların tuzdan tortuları denizin dibinde hâlâ duruyor. Büyük oğlu Sefer'e bakma; o hiç bire yere sefer etmedi. Köyde doğdu, köyde yaşadı, köyde öldü. Onun oğlu Durmuşta akıllı uslu bir çiftçiydi. Çiftiyle çubuğuyla geçindi. Tam on evladı oldu. Deli Durmuş'un uzaklara giden ilk torunu senin baban oldu. Mehmet Efendi önce Mersin'e sonra İzmir'e gitti. İzmir'de Devrekânili Dokuz Divanlardan Cemile Hanım'la evlendiğini sen de biliyorsun.

-Peki 2BA'm, şimdi benim sırrım çözüldü mü?

-Hayır benim meraklı bedenim, senin sırrın asla çözülmez...(Ercilasun, 2006, s. 69)⁶.

Yazar, romanda olayları sonradan aktarma yönteminin yanı sıra özetleme ve anında aktarma sıcağı sıcağına aktarma, "okuyucunun gözü önünde oluyormuş gibi" aktarma (Çetin, 2005, s. 131) yöntemlerini kullanarak da anlatır.

Postmodernizmin önemli işaretlerinde biri ⁷ olan zamanda ve mekânda "çok katmanlılık" romanın genelinde görülen diğer önemli bir özelliktir. Yazar, metne montaj zamanlar yerleştirerek, kronolojide kopukluk yaratır. Hatta yazar, okuyucuya 15. yüzyılı, 1830'lu yılları, 170.000 yıl öncesini, Erboğa'nın çocukluk ve gençlik yıllarını bir arada vererek, rasyonel zaman anlayışındaki çizgiselliği yok eder.

Geçişken Mekân Kurgusu

Postmodern metinde tasvire ve detaya dayalı modern mekân anlayışının aksine, olabildiğince silik, işlevselliği neredeyse yok edilmiş, göstergelere dayalı öznel tasvirli mekân anlayışı vardır (Emre, 1992, s. 293).

⁶Romanın zaman kurgusundaki geriye dönüş ve ileriye gidiş aktarımlarının kullanıldığı diğer bölümler için ayrıca bk. Ercilasun 2006, s. 87, 127, 138 ve 180 - 183.

⁷Özetleme yöntemine romanda Erboğa'nın çocukluk yıllarının anlatıldığı s. 68, 74; anında aktarma yöntemine ise romanda Erboğa'ya kazanın ardından hastanede yapılan ilk müdahaleler s. 6, 7 ve kalp mesajının anlatıldığı s. 18 örnek gösterilebilir.

2BA *Beden Beyin Akımı*'nın kurgusunda Standford, Venedik, Kıbrıs, Ankara, Magosa, Nil Nehri, Habeşistan, Roma, İzmir, Kastamonu, Marmaris kıyıları gibi pek çok mekân ve mekân adı geçer. Fakat bunların, postmodern metindeki mekân anlayışına uygun olarak detaylı olarak tasvir edilmediği görülür. Belirtilen mekânlar ya çok kısa tasvirlerle betimlenir ya da sadece yer adı olarak zikredilir. Aslında romanda belirtilen yerlerin hepsi hayalidir. Çünkü romanın sonunda da belirtildiği üzere, roman kahramanı Erboğa, roman boyunca hastanede, koma hâlinindedir. Erboğa koma hâlindeyken nispi zihin bulanıklıkları ve baygınlıklar yaşar. Buna bağlı olarak da gerçek dünyadaki mekânlardan hayali mekânlara geçer. Romandaki hayali mekânların işlevi ise romanda kahramanın arayışına yardımcı olmak, anlatılan olayların çeşitlenmesine katkı sağlamak, roman boyunca devam eden yolculuklara uğrak yeri olmak ve roman kişileri ile bu kişilerin hâleti ruhiyelerinin anlaşılmasına vesile olmaktır.

Romanda Erboğa'nın arayışı doğrultusunda ruhu 2BA ile birlikte mekândan mekâna geçtiği görülür. Romandaki bu geçişkenlik hem kurguda anlatılan olayların çeşitlenmesine katkı sağlar hem de romandaki mekân anlayışını durağanlıktan ve netlikten uzak tutar. Hareketli mekânlar ise okuyucuyu oradan oraya sürükler. Roman okuyucusu hastane odasında iken, bir anda kendini romanın ana karakterinin çocukluk yıllarında bulur:

-Daha ne kadar hastanede kalmam gerekiyormuş?

-Galiba birkaç gün daha.

-Bir an evvel Ankara'ya dönmeliyiz. Orada yapacak çok iş var.

Bengisu 'ne işi?' diye sormadı. Susmayı tercih etti. Zaten doktorlar da kontrol için gelmişlerdi.

O gün okula başlayacaktı. Nedense babutsanın yanından destebanın bahçesine girmiş ve yolu uzatmıştı. Hayır uzatmamış, destebanın evinde toplanan kalabalığa hayretle bakmıştı. Kendi yaşındaki çocuklar sıraya sokulmuş, sünnetçinin önünde bekletiliyordu. Çocuklar birer birer sünnet oldular. Erboğa'da sünnet oldu. Sonra da pantolonu elinde, yürüyerek eve döndü. 'Ben sünnet oldum anne' diyerek yere uzandı. (s. 75)

Parçalanmış Kişiler (Şahıs Kadrosu)

Modern metinlerdeki şahıs kadrosu belirli bir işleve sahip, iyi - kötü, ben - öteki gibi karşıtlıkları temsil eden insanları merkez alır. Postmodern metinlerdeki şahıs kadrosu ise, hareket, tutum ve davranışları önceden idealize edilmemiş, işlevsel özellikleri olmayan, içi boşaltılmış özneleri merkez alır (Emre, 1992, s. 292, 323).

İncelediğimiz romandaki şahıs kadrosu da, belirli görev ve işlevleri yerine getiren karakterler değil, sadece olayları anlatan ya da yaşayan belirsiz öznelerdir.

Romanda yer alan ana karakterler, yazarın hem biyografisinden hem de akademik kimliğinden izler taşır. Ercilasun, Erboğa / Buğra isimleriyle, Ercilasun'un eşi, Bengisu / Bengi, büyük oğlu Bayındır / Avşar, küçük oğlu da Kılıçaslan / Aslan isimleriyle romanda yer alırlar. Romanın pek çok özelliği yazarın ve ailesinin biyografisi ile örtüştüğü için, bu roman içine katılan kurguların dışında otobiyografik bir roman olarak da nitelendirilebilir.

Roman yazarı Ercilasun'un hayatı göz önüne alındığında, kendisiyle Erboğa arasında doğrudan bir bağlantı olduğu hatta Erboğa'nın hayatı ile Ercilasun'un hayatının örtüştüğü görülür:

Ercilasun ilkokula Kıbrıs'ta başlamış, okulların açıldığı hafta da sünnet olmuştur. Sünnet nedeniyle bir hafta okula gidememiş, annesi de oğlu arkadaşlarından geri kalmasını diye, bir hafta içerisinde ona okuma yazma öğretmiştir. Okula döndüğünde arkadaşlarının hâlâ harfleri öğrenmeye çalışırken, kendisi alfabe kitabındaki metinleri okuyormuş (Ersoy, 2008, 17). Yazarın okula başlama hikâyesini aktardığımız bu bölümdeki olayların, romanın ana karakteri Erboğa'nın okula başlama hikâyesi ile temelde aynı olduğu görülür.⁸

Romanda yer alan yardımcı karakterler ise, gerçek hayatta da karşımıza romanda olduğu gibi bir dil bilimci olarak çıkan Joseph Grenbeerg, Meritt Ruhlen ile gerçek hayatta da romanda olduğu gibi genetik bilimci olan Cavalli Sforza'dır.

Hüseyin Nihal [Atsız], Hüsamettin [Gülcür], Kemal [Fedai], Mehmet Ali, Nihat [Eröz], Hilmi [Mergen], Arif [Metin], Süleyman [Sadık], Ömer [Işık], Güner Hoca, Murteza Hoca gibi isimler de romanda sadece isim olarak zikredilen, aslında yazarın hayatına giren ve onun fikirlerine şu ya da bu şekilde etkiye bulunan öğretmenleri ile arkadaşlarıdır.

Ahmet Bican Ercilasun'un Türkolog olması ve romandaki şahıs kadrosunun Türkoloji dünyasından ve kendi hayatından olması her ne kadar romanın gerçekle olan ilişkisini artırsa da nihayetinde bu roman bir kurgudur. Bu kurgunun da yazarının hayatından izler taşıması pek tabii bir durumdur. Dolayısıyla Erboğa / Ruhlen karakterini Ercilasun'dan ayrı bir kurgu karakter olarak ele almanın daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

Romanın başkişisi Erboğa'dır. Erboğa'nın arayışlarını anlatan bu romanın genelinin Erboğa'nın etrafında teşekkül ettiği ve romanın ana kahramanı Erboğa'nın, yazarının ağzından konuştuğu görülür. Erboğa karakteri, bir üniversitede akademisyenlik yapan, işi ve ilgileri

⁸Yazarın okula başlama serüveninin romanda yer aldığı satırlar için bk. Ercilasun 2006, s. 68.

doğrultusunda dil, tarih, edebiyat gibi bazı konular üzerinde derinlemesine düşünen, hatta romanda eşi tarafından “zihninin en büyük işlevi kelimeler üzerinde düşünmek” (s. 33) olarak nitelendirilen bir bilim adamı, Türkologdur.

Yazar romanda başkişiyi kendi içerisinde parçalara ayırır. Bunu da romanın başkişisi olan Erboğa'yı koma hâlindeyken keşfettiği 2BA'sıyla konuşTURarak yapar. Aslında Erboğa ve 2BA aynı kişidir. Bu durumu yazar romanda şu şekilde aktarır:

-Niye bir yabancı gibi konuşuyorsun 2BA'm? Onlar benim ailem olduğu gibi senin de ailen değil mi? Yani ikimizin. Daha doğrusu sen ve ben bir değil miyiz?

-Biz bir olmasına. Fakat sen ve ben demezsek birbirimize, nasıl konuşacağız? Tasavvuftaki gibi. Çokluk içinde birlik. Biz de iki içinde biriz. Fakat iletişim kurabilmek için ikim gibi görünmek zorundayız. (s. 45)

Romanda 2BA, beden ve beynin faaliyetleri sonucunda oluşmuş, gözle görülmeyen, sürekli bir tekevvün hâlinde, insanla birlikte gelişen fakat ölmeyen akıma / ruha verilen ad olarak ifade edilir (Ercilasun, 2006, s. 92). Yazarın 2BA sembolündeki “2B” beden ile beynin “B”lerine, “A” ise akımın “A”sına tekabül eder. Bu ifadelerden hareketle yazarın eserinin isminde de postmodern romanın en önemli özelliklerinden biri olan sembollerini kullanarak anlatım yapmayı tercih ettiği söylenebilir.

Ana karakter etrafında oluşan diğer karakterler ise, Erboğa'nın ailesinin fertlerini de oluşturan Bengisu (Bengi), Bayındır (Avşar) ve Kılıçaslan (Aslan)'dır. Romanda yer alan şahıslar hakkında detaylı bilgi ve tasvir yapılmamakta, şahısların fiziki özellikleri ve iç dünyaları hakkında fazla bilgi verilmemektedir.

Romanda Bengisu karakteri Erboğa'nın eşi olarak karşımıza çıkar ve romandan hareketle Bengisu'nun yeşil gözlü, güzel, akıllı, fedakâr ve Erboğa'nın yaşadığı her baygınlıkta, adeta Erboğa'ya yeniden hayat veren ideal bir eş profili çizdiğini görürüz.

Kılıçaslan Erboğa'nın büyük oğluyken, Bayındır küçük oğludur. Her ikisinin de fiziki özellikleri ve iç dünyaları hakkında okuyucuya bilgi verilmez. Romanda Bayındır ve Kılıçaslan araştıran ve öğrenmeye meraklı iki karakteri temsil ettiği görülür. Özellikle de Bayındır, keskin tarih bilgisiyile babasına tarihî konularda yardım eden, Kılıçaslan'a göre daha bilgili bir karakteri yansıtır.

Karnaval Tadında Dil ve Üslûp

Tüm kurallara karşı olan postmodern romanda yazarın klasik roman türünde olduğu gibi tek bir dil ve üslup kullanması beklenemez. Postmodern romanda dil, araç değil amaçtır. Çünkü

yazar romanını bir kişiyi, fikri ön plana çıkarmak için değil kurguyu ön plana çıkarmak için yazar. Kurguyu oluşturan metin, metni oluşturan sözcükler, sözcükleri oluşturan ise dildir. Yani postmodern roman dilin kendisidir. Kurgunun temel yapı taşı olan bu dil, kural ve sınır tanımaz.

Üslup da postmodern romanda klasik roman üslubunu kırmak amacıyla çeşitlendirilir. Bu amaçla romanın çeşitli bölümlerinde birbiriyle alakasız birçok üslup bir arada kullanılabilir. Hem üslupta hem de dil de çoğulculuk vardır. Aynı metin içerisinde hem havasa özgü hem de avama özgü bir dil ve üslup kullanılabilir (Çetin, 2005, s. 98).

2BA Beden Beyin Akımı adlı romanda yazar, uçsuz bucaksız dil ülkesinde özgürce dolaşır ve yazar istediği türü, dönemi, kelimeyi istediği şekilde eserine aktarır. Yazarın romanında eski dönemlere ait dillere, eski dillere ait kelimelere rastlamak mümkündür. Yazarın Türkolog olması nedeniyle eserde birçok kelimenin farklı dillerdeki karşılığına, anlamına ve kökenine yer verdiği görülür. İlk insanlar ile ilk kelimeler arasında ilişki kurularak dil ile tarihi ayrılmaz bir bütün olarak aktarır. Yazarın bazı kelimelerin etimolojisini de romana serpiştirdiği görülür:

-İyi, ama 'tek' ile 'parmak'ın ne ilgisi var? Parmak anlamında bir söz, 'beş' veya 'on' anlamını kazansaydı bunu belki anlardım.

-O da var. 'Decimal' sistem. Yani onlu sistem. Fransızcada 'dix', on. 'Decimal', 'dix' kelimelerinin aslı Lâtince'de 'decem'; on anlamına geliyor. Onun da kökü 'dek'.

-Bu tamam. Dediğim gibi bunu anlıyorum. On'un parmakla ilgisi olabilir. Nihayet iki elde on parmak var. Beş'le de ilgisi olabilir; çünkü bir elde de beş parmak var.

-Evet Aynu dilinde 'atiki' beş demk. Japoncada da 'te' el anlamına geliyor.

-Peki, 'parmak' anlamı var mı hala?

-Tabii, insanlık yine ona döndü. Yani parmakla işe başladı, parmağa döndü. Bütün bilgisayarlar 'digital' sistem üzerine kurulu değil mi? 'Digital' yani parmaklı sistem. 'Digitus' Latince'de 'parmak' demek. Onun da kökü açık: 'Dig'. Üstelik Yenisey Ket dilinde de 'tek' parmak demek. Na-Dene Kızılderelilerinden Tlingitlerde 'teeg', Afrika'nın Tonga dilinde 'tiho' yine parmak demek. (s. 34)

...Erboğa gece yarısı kaldığı yerden devam ediyordu. Tüş 'mola' demekti; tüş ödi 'mola verilecek zaman' Türk de 'vakit' demekti; ama tam da 'olgunluk vakti'. Türk kuyaş ödi 'gün ortası' demekti. Çünkü öğle vakti güneşin en olgun zamanı idi. En ısıtıcı ve en yaratıcı. En pişirici. İşte bütün ekip Türk kuyaş ödi'nde tüş vermişlerdi. Belki tüş'e ulaşmanın en uygun vakti idi. (s. 106)

Roman metninin geneli, roman kahramanı olan Erboğa'nın 2BA'sı ve ailesi ile yaptığı diyaloglar oluşturur. Bu diyaloglar, yeri ve konusuna göre günlük konuşma dilini, edebî dili,

akademik-bilimsel dili, şiirsel dili, deyimleri ve atasözlerini de içinde barındırır. Fakat genel itibariyle romanın dilinin sade ve akıcı olduğu söylenebilir.

Romanda tek tip bir üslûp kullanılmaz. Dildeki sınır tanımazlık üsluba da yansır. Erboğa'nın, 2BA'sıyla zamanda ve mekânda yaptığı yolculuklar yazarı anlattığı konuya göre birçok üslup biçimini bir arada kullanmasına zemin hazırlamıştır. Romanın genelinde sanatkarane bir üslup belirleyen yazar, romanın bazı bölümlerinde mitik (s. 53, 113), destansı (s. 169), efsanevi (s. 80), masalımsı (s. 53, 198), eleştirel (s. 127), mecazi ve mizahi (s. 185-187) üslûba yer verir:

... Aslında evreni yaratan o değil miydi? Tanrı Ülken buyurmuştu ve ak kuğu sonsuz suya dalmıştı. O zaman ki suyun da tuzu var mıydı? Sonsuz suya dalmıştı ve ne bulduysa gagasına doldurmuştu. Aslında Gök Tanrıydı ona buyruğu veren. Niçin her şeyi gagasına doldurmuştu ki? Sayıştay mıydı yoksa? Sayıştay gibi her şeyi bir bir sayıp sonra çoğaltmış mıydı? Gagasında demir de, kömür de, bakır da vardı. En çok da toprak vardı. Tuz da var mıydı acaba? Elbette olmalıydı. Yoksa insanların tansiyonu nasıl çıkacaktı? Gök Tanrı ona sadece 'dal, toprak al, tükür' dedi; 'demir al, kömür al, tuz al' demedi ki! Hele 'ağzında sakla' hiç demedi. Yek olmalı. Sonsuz denize dalan yek olmalı. Belki de yek gaganın içindeki toprağa saklandı. Beni de tırn altına çeken o değil miydi? (s. 53)

Sonuç

2BA Beden Beyin Akımı örnek bir bilim adamının aynı zamanda sanat ve fikir adamı olabileceğini gösteren, postmodern tarzda kaleme alınmış bir eserdir. Hayal ile gerçeğin yoğrulmasıyla belirsizleştiği bu romanda yazar, postmodernizmin kurgu içinde kurgu, metinlerarasılık, çoğulculuk, belirsizlik gibi pek çok tekniği ustaca uygular. Başından sonuna kadar serbest bırakılmış bir bilincin, ruhun arayışlarını konu edinen bu roman Türk edebiyatının postmodern romanları arasında yerini alır.

Değerinin zamanla daha iyi anlaşılacağına inandığımız roman, gerek kurgusu gerekse ele aldığı konularıyla Türk kültürü, Türk dili, Türk destanları, Türk miti, Türk tarihi, Türk millî motifleri ve Türk edebiyatı hakkında yeterli bilgiye sahip olan aydın kesime hitap eder. Dolayısıyla romanda bahsedilen konular hakkında alt yapısı olmayanlar, eserden tam olarak istifade edemezler.

Ahmet Bican Ercilasun, bir roman yazarı olarak okuyucusunu düşündürür, meraklandırır ve araştırmaya teşvik eder. Bilgi ve mesaj açısından oldukça zengin olan bu eserde Ercilasun'un kırk yıllık bilim hayatındaki tecrübelerini de bulmak mümkündür.

Kaynaklar

- Aytaç, G. (2003). *Genel edebiyat bilimi*. İstanbul: Say Yayınları.
- Calvino, İ. (2010). *Bir kış gecesi eğer bir yolcu*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Eagleton, T. (2011). *Edebiyat kuramı*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ecevit, Y. (2004). *Türk romanında postmodernist açılımlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Emre, İ. (2006). *Postmodernizm ve edebiyat*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ercilasun, A. B. (2006). *2BA beden beyin akımı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2007). Büyük aile teorileri içinde Türkçenin yeri. *Makaleler Dil – Destan – Tarih - Edebiyat*, (Haz. Ekrem Arıkoğlu), Ankara: Akçağ Yayınları, s. 63 - 70.
- Ercilasun, A. B. (2007). Oğuz Kağan destanı üzerine bazı düşünceler. *Makaleler Dil – Destan – Tarih - Edebiyat*, (Haz. Ekrem Arıkoğlu), Ankara: Akçağ Yayınları, s. 448 - 453.
- Ercilasun, A. B. (2007). Türkçenin en eski komşuları. *Makaleler Dil – Destan – Tarih - Edebiyat*, (Haz. Ekrem Arıkoğlu), Ankara: Akçağ Yayınları, s. 41 - 62.
- Ercilasun, A. B.(2007). Askerlikte onlu sisteme Türklerin katkıları. *Makaleler Dil – Destan – Tarih - Edebiyat*, (Haz. Ekrem Arıkoğlu), Ankara: Akçağ Yayınları, 70 - 77.
- Ersoy, F. (2008). Prof. Dr. Ahmet Bican ile söyleşi. *Prof. Dr. Ahmet Bican Armağanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, s.11 - 58.
- <http://www.youtube.com/watch?v=biE5HbYdh1s> [ET: 29.12.2014]
- Karadeniz, H. (2014). *Orhan Pamuk'un eserlerinde üstkurmaca*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sakaoğlu, S. ve Duymaz, A. (2003). *İslamiyet öncesi Türk destanları*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Seyidoğlu, B. (1995). *Mitoloji üzerine araştırmalar metinler ve tahliller*. Kayseri: Bizim Gençlik Yayınları.
- Yıldız, H. (2010). Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun hayatı ve eserleri. *Millî Folklor*, S. 93, s. 6 - 15.